

MAGYAR TERMÉSZETJÁRÓ
SZÖVETSÉG

ÁLTALÁNOS ÚTMUTATÓ

TURISTA ÚTVONALAK ÚTJELZŐ TÁBLARENDSZERE

Szakmai füzetek

Turista útvonalak útjelző táblarendszere

3.sz. szakmai útmutató gyalogos turisztikai és rekreációs útvonalak kijelöléséhez

1. változat, 2014. február 6.

Kiadja az MTSZ Turistaút Szakbizottsága

Szerk.: Dr. Molnár András József

Közreműködött: Forgács Péter, Malárik Attila, Németh Csaba, Ocsovai Mária, Oláh Tamás.

Az anyagban szereplő képek illusztrációk, a egységesített jelzésrendszer szerinti táblagrafikák külön mellékletben szerepelnek.

1. Bevezetés

Jelen útmutató a turista útvonalak kijelölésének táblázási részét tárgyalja, a „Turista úthálózat és jelzésrendszer” valamint a „Turistaútjelzés-festési általános útmutató” c. kiadványokra épül (célja és alkalmazási köre megegyezik az ott leírtakkal). A jelzésfestési útmutatóban szereplő útjelzések az útvonalak követhetőségét biztosítják, a táblázási rendszer erre épülve további információkat (pl. útvonal-azonosítást, útirányjelzéseket, figyelemfelhívásokat, térségi áttekintést) nyújt a tájékozódásban, eligazodásban, s az útvonalak használatára vonatkozóan, melyek kiemelten az átlag turista (látogató) számára fontosak, de a gyakorlott természetjárót is nagyban segítik. Tárgyaljuk azon technikai megoldásokat is (útjelző oszlopok és útvonaljelző táblák), amelyek a turistajelzéseket helyettesíthetik olyan terepen, ahol felfestésre nincs lehetőség, vagy nem célszerű a festett jelzések alkalmazása.

Az útmutató kifejti a lehetséges táblatípusokat, azok műszaki kivitelét, a táblák tervezésének és alkalmazásának szempontjait. Elsősorban a táblarendszert tervező és kivitelező szakemberek számára készült, valamint mindazok számára, akik a táblák karbantartásában, minőségbiztosításában részt vesznek, vagy érdeklődnek a téma iránt.

Az útjelzési rendszer felépítését és az alkalmazott turistajelzéseket (színek és alakzatok) az úthálózati és jelzésrendszeri útmutatóban bemutattuk, itt csak hivatkozunk rájuk. Az útvonalak egységes követhetősége érdekében a táblákon és minden más tájékoztató felületen a turistajelkeket egységesen fel kell tüntetni, eredeti színben és arányosan kicsinyített változatban.

2. Anyagok és kivitel általában

A táblák és útjelző oszlopok anyagának, kivitelének megválasztásánál igen fontos az időjárásállóság (pl. fa anyagok megfelelő kezelése, különös tekintettel a földre kerülő rész vízzáró kezelését), s tekintetbe kell venni az esetleges lopás ill. vandalizmus veszélyét is. **A közlekedési táblákkal megegyező fém kivitel belterületen vagy közút mellett javasolt, míg erdei-mezői területen elsősorban fa+műanyag alapú kivitel javasolt. Útjelző oszlopok esetén ahol csak lehet részesítsük előnyben a km-kőhöz hasonló beton kivittel.**

Az oszlopok végére az erőszakos elfordítás vagy kihúzás megakadályozására keresztfát vagy keresztlécet kell erősíteni; vagy betonnal kiékelni. Ha az utat járművek is használhatják, az oszlopot az úttól megfelelő távolságra ill. a kereszteződés megfelelő sarkára helyezzük, hogy lehetőleg ne dönthessék ki.

Útjelző oszlopok: egyszerű faoszlop mint a fa tartóoszlop (ld.alább); vagy négyszögletes keresztmetszetű beton (km-kő szerű) kivitel, földre süllyesztett része min. 0,5 m, föld fölötti magassága min. 1 m. Az oszlopra festéssel kerül fel az útjelzés, a betonoszlop süllyesztett táblahelyet tartalmazhat, melybe ragasztással kerül be a műanyag táblalemez (panel).

Tábla tartószerkezet: A táblák tartóoszlopa javasoltan min. 12-15 cm átmérőjű kör keresztmetszetű, 3-5 m hosszú pácolt keményfa oszlop (pl. akác) vagy fémoszlop (horganyozott acél), 0,5-0,9 m mélyen a földre süllyesztve (vízzáró bitumenes kezelés!). Egyes esetekben a tábla helyben rendelkezésre álló oszlopra, vagy falfelületre (pl. beton támfal) is felszerelhető.

Táblák: A táblalemez lehet fém (horganyozott acél) vagy műanyag, melyre nyomtatott fólián kerül rá a tartalom (UV-állóság!, javasoltan fényvisszaverő kivitel). Fa tartóoszlop esetén a tábla rendelkezhet fa alaplemezzel (keményfa palló vagy rétegelt falemez), melyre a táblalemez csavarozással kerül fel.

Tábla szerelvények: a táblák, tartószerkezet és tábla kivittől függően rozsdamentes acél bilincsekkel vagy csavarokkal rögzíthetők.

Javító matricák: szükség esetén a táblák javítása, aktualizálása a fólia részleges leragasztásával is történhet (előre nyomtatott javító matrica).

A. TÁBLATÍPUSOK

3. Útjelző oszlopok és gyalogos útvonaljelző táblák (a jelzésfestés teljessé tételéhez)

„Jó úton vagyok-e (még)? Melyik útvonalon vagyok?”

Az útvonalak követhetőséget biztosító egyszerű turistajelzések (alap útjelzések) általában festett jelek, valamint ezek matricás és fém- ill. műanyaglapos változataiként jelennek meg, melyek alkalmazását a **Turistaútjelzés-festési általános útmutató** tárgyalja. A festés teljessé tételére (ahol pl. nincs mód vagy nem célszerű jelzést festeni), valamint kiegészítő útvonal-azonosító információk közlésére alkalmazhatók az itt bemutatott útjelző elemek.

Hosszabb távú vagy saját arculattal, névvel, tematikával rendelkező útvonalaknál célszerű lehet az **útvonal azonosítását szolgáló** útvonaljelző táblák kihelyezése az út mentén bizonyos gyakorisággal: Nevesített útvonalnál az útjelzés mellett ilyenkor feltüntetendő az **útnév/útszám, útpajzs/útlogó, esetleg a kezdő- és végpont** vagy további alapinformációk mint **kiegészítő jelzések**.

3.1. Útjelző oszlopok – ahol nincs mire festeni jelzést

Ha nyílt terepen helyben nincs mire jelzést festeni, az útvonal követhetőségét **útjelző oszlopokkal** lehet biztosítani. Esetenként **kiegészítő útjelzések** is kerülhetnek rá, s következő célpontok, km adatokkal (ld.még útirányjelzések). Kétféle megoldás javasolt:

Fapóznás jelzések: Erre a célra kb. 3 m hosszú póznákat kell a talajba 50 cm mélyen beásni.

Útjelző kő- vagy betonoszlop (km-kőhöz hasonló) telepítése szintén szóba jöhet ilyen esetekben (sőt a vandalizmusnak jobban ellenáll), melyek legalább 1 m magasságban álljanak ki a földből.

Tartalmi elemek:

- útjelzések, szükség szerint nyíllal [max. 22 cm széles mezőben] – ráfestve vagy más módon beépítve
- beépített műanyag táblán:
  - esetenként kiegészítő jelzések (útlogó, útszám, útnév)
  - esetenként egyszerűsített útirányjelzések (1-2 közeli célpont irányonként, km)

A betonoszlopba beépített tábla javasolt mérete: 160 x 330 mm.

3.2. Útvonaljelző táblák - tábla formájú útjelzések

Ahol belvárosi övezetben, vagy egyes közutak mentén jelzésfestésre nincs lehetőség vagy nem célszerű, vagy külön jelezni érdemes a turistaút indítását/áthaladását, akkor a turistajelzéseket helyettesíthetjük **gyalogos útvonaljelző táblákkal**. Saját tartóoszlopra vagy – hozzájárulás birtokában – meglévő oszlopra (pl. kandeláber) is felszerelhetők.

Jelenleg használatos ajánlott formája a közterületi információs táblákkal ill. idegenforgalmi útjelző táblákkal [ÚT 2-1.33] összhangban, a KRESZ szerinti „jelzett turistaút” piktogrammal, gesztenyebarna (RAL – 8003) alapszínben, 10x10-es piktogram-méretekkkel. Pl.:

Mint látható, a tábla az útjelzés és a jármód jelölése mellett az útvonal azonosítását szolgáló elemeket is tartalmazhat (pl. útvonal neve, útpajzsok).

Az útvonaljelző (kis)tábla tartalmi elemei:

kötelező elemek:

jármód, útjelzés, irányjelző nyíl vagy nyílhegy végződés

opcionális elemek:

további útjelzés(ek)+útpajzs(ok), útnév

Az útvonaljelző tábla kivitele: javasoltan fém alapú (tartóoszlop+táblalemez), ld. fent az erre vonatkozó általános fejezetet

Az útvonaljelző táblák lehetséges típusait és méretezését ld. a mellékletben (Útvonaljelző táblák).

3.3. Egyéb megoldások

Szükség és lehetőség szerint a turistaút jelzés ill. az útvonaljelző tábla tartalma más formában és kivitelben is megjelenhet.

Pl. az útburkolatra festett/beépített jelzések is hordozhatnak útvonal-azonosító információt:

Továbbá a más meglévő tábla- és jelzésrendszerbe való beépíthetőség is kézenfekvő (pl. közterületi információs táblák, egyéb rendszerek).

3.4. Ideiglenes nyomvonalat jelölő („terelőút”) táblák

Az útvonaljelző (ld. fent) ill. útirányjelző (ld. alább) táblákkal megegyező formában készülhet, javasoltan sárga alapszínnel az ideiglenes terelést jelölő tábla. A terelést folyamatában ki kell jelölni, az adott helyen és a terelés várható időtartamának megfelelő kivitelű jelzésekkel (festett jelek, fém/műanyaglapok, matricák, táblák, vagy akár szalagok).

4. Gyalogosturista csomóponti táblarendszer (útirányjelző és helymegjelölő)

„Hol vagyok? Merre mehetek innen (tovább)? -

Melyik út/jelzés hova vezet? Milyen messze van?”

Az útvonalak kiinduló-, cél- és csomópontjaiban (találkozási pontjaiban), valamint szükség szerint más fontos helyeken (pl. pihenőhelyek, hegycsúcsok, egyes tájértékek, településközpontok stb), a helyszín és az onnan ki- ill. továbbinduló útirányok azonosítására.

4.1. Csomóponti táblák rendeltetése

A gyalogosturista csomóponti (útbaigazító) táblák szerepe, hogy az úton elindulók adott pontban tájékozódjanak és az úton járók nyomon követhessék, hol vannak, hová mehetnek, merre tartanak, mik a távolságok és a legfontosabb technikai tudnivalók. A csomóponti táblák egységes tartalma, rendszere a kijelölt gyalogos útvonalak mentén biztosítja a folyamatos tájékozódást és lehetővé teszi a csatlakozó útvonalak, lehetséges alternatívák és kitérőket megjelölését.

„A jelzett út útvonalára vonatkozó iránymutató vagy útirányjelző táblákat kell kihelyezni az útvonal kezdő és végpontjánál, valamint csomópontoknál és az útvonal mentén szükség szerint további helyeken.”

[Eur04] E további helyek lehetnek pl. főbb látnivalók, pihenők, szálláshelyek, közlekedési pontok (megálló/állomás, parkoló); ill. az ezekhez vezető leágazási, becsatlakozási pontok; településen értelemszerűen a településközpontok vagy ahol az útvonalak áthaladnak/találkoznak.

A **gyalogosturista csomóponti tábla(kombináció)** az alap útjelzéseket (turista-jelzéseket) **kiegészítve** (tehát nem helyettesítve!) kijelöli a gyalogos útvonalak csomópontját, felhívja a figyelmet a kiindulási- ill. tovább-haladási lehetőségekre, segíti a gyalogost a tájékozódásban: hol vagyunk, merre milyen útvonal vezet tovább, mely útvonalon milyen útjelzést követve hová juthatunk, az egyes célpontok milyen távolságra vannak a tábla helyétől és elérésükhöz mennyi idő szükséges.

► „Útírányjelző tábla: az adott alakú és színű jelzéssel ellátott, út mentén elhelyezett olyan tábla, amely tartalmazza a turisztikailag jelentősebb pontok megnevezését, az azokhoz vezető útszakasz hosszát és a szükséges átlagos menetidőt; továbbá tájékoztatást adhat szabványosított grafikus jelképekkel a szállás, az étkezés és a közlekedés lehetőségeiről.” [MSz88]

Az útvonal-azonosító elemek (pl. név vagy szám, logó, főirány) az útirányjelző táblákon feltüntethetők. (egy táblán annak méretétől függően 1-4 sor szerepel, az első sor lehet a fejléc, alatta egy-egy útvonalnál több célpontot is fel tudunk tüntetni, távolodási sorrendben).

Tervezésük mindig **rendszer szerűen** történjen, azaz egy-egy tábla helyett egy adott útvonal vagy térségben gondolkozzunk, még akkor is, ha adott esetben csak egy-két helyre teszünk ki táblát. Pl. egy oszlopon az összes ott csatlakozó útvonal, útirány szerepeljen, ne csak egy-egy kiemelt útvonal; az újabb táblák összhangban legyenek a meglévőkkel, a kiírt célpontok és a táv-idő adatok tekintetében. **A csomóponti útirányjelző táblák tervezéséről és kivitelezéséről ld. még a vonatkozó fejezetet (alkalmazás).**

Azon helyeken ahol információs tábla (ld. később) is található, erősen ajánlott csomóponti útirányjelzőket is kihelyezni. Az információs tábla ilyenkor helyettesíti a helymegjelölő táblát. A útirányjelző táblák, esetenként a helyben lévő létesítmények jelölése (azok céljelölő táblái), valamint a figyelemfelhívó táblák és a térképes információs táblák (ahol van) közös elhelyezésével kapjuk a **(gyalogos)turista információs pontot**. A más jármódok (pl. kerékpáros) útvonalak táblái is egy helyen helyezendők el - amennyiben nem kerül fel egyszerre túl sok tábla -, egy oszlopra.

4.2. A csomóponti táblakombináció elemei

Egy csomóponti tábla tartalmazhat: *(további részletek a tervezési fejezetben és a mellékletben [Útirányjelző táblák])*

- 1 db **helymegjelölő** táblát az adott hely nevével és opcionálisan tengerszint feletti magasságával (amennyiben a hely megnevezése releváns), továbbá kisbetűs technikai információkat [pl. csomópont azonosítója]
- ezen kívül nyíl alakú **útirányjelző táblákat** a különféle útirányok jelölésére (560 x 120/160/200 mm befoglaló méret, ebből jobb vagy bal oldalon 60 cm széles nyílhegy), iránymutatva
  - az útirányjelző tábla tartalmazza az útvonal nevét (ha van), logóját/útpajzsát(-ait), jármódját, **banner** formában
  - 1-3 **célpontot** az útvonal mentén: név, piktogramok (az adott célpontban található szolgáltatások [pl. közlekedés, szállás, étkezés] és fő vonzerő(k), látnivaló(k) jellege [pl. kilátóhely, vár, stb]), távolsága a tábla helyétől az útvonal mentén km-ben, az eléréséig szükséges (kálauz)idő, valamint az útszakasz terepi nehézsége (a tábla helyétől számítva);
  - A követendő **útjelzés(ek)** az iránymutató részen: egy jelzés az egész útvonalra vagy soronként külön jelzés[kombináció]; vagy teljes hosszban fonódó jelzések; vagy jelzéskombináció a jelzésváltás előjelzésével [két jelzés feltüntetése közöttük nyíllal: ilyenkor az első jelzésről át kell térni később a második jelzésre];
  - kisbetűs **technikai információkat**, elsősorban a táblák kihelyezői és karbantartói számára (kihelyező/karbantartó szervezet neve, elérhetősége, a csomópont azonosítója, az útvonal azonosítója, a kihelyezés éve)
  - nagyobb csomópontban az útirányjelző táblák összev onásával **útirányjelző panelek** is készíthetők.
- Jármód tábla: Különösen településen ill. közút mellett javasolt feltüntetni a KRESZ szerinti kék keretes „**Jelzett turistaút**” nevű közúti jelzés piktogramját¹, mely önálló táblaként vagy a helymegjelölő táblába integrálva is megjelenhet [Önálló tábla esetén közúti jelzésnek minősül és a többi táblaelem annak kiegészítő táblájaként funkcionál].
- nevesített útvonalak kiemelése céljából **útvonal azonosító** táblákat is (pl. „Mária zarándokút” / „Via Mariae” barna tábla az ábrán), ez a helymegjelölő vagy útvonaljelző táblákhoz hasonló formátumú [mj. csak szükség esetén, ezt a legtöbb esetben az útirányjelző tábla (is) tartalmazza];
- A helyben szükséges **figyelemfelhívó** táblák (ld. külön fejezetben) is rászerezendők.

¹ Ld. Közúti jelzések, 17.§, I. (Az út mellett vagy közelében levő egyes létesítményekről tájékoztatást adó jelzőtáblák), x), 28. ábra.

4.3. Csomóponti táblák kivitele

(Csomóponti tábla erdei-mezei kivitelben: fa alaplemezen fém vagy műanyag táblák)

(Csomóponti tábla városi-közüti kivitelben: fémtábla, illeszkedve a közúti jelzésekhez)

A csomóponti táblák olykor meglévő oszlopra vagy más tereptárgyakra is szerelhetők (pl. térségi információs tábla oszlopára), többnyire azonban célszerű saját tartóoszlopot tervezni. Nagyobb csomópontban előfordulhat, hogy csak több oszlopon férnek el a szükséges táblák, ill. útirányjelző panellé vonhatók össze. Ilyenkor útirányonként kell csoportosítani.

„Városi-közüti kivitel”: A csomóponti tábla elemei megjelenhetnek a fent említett „Jelzett turistaút ...” nevű közúti jelzés kiegészítő tábláiként is, mely közúti jelzést általában kétoldalasán, mindkét irányból láthatóan célszerű felszerelni. Ez az leginkább ajánlott forma városban, ill. közút mentén. Ilyenkor a táblák és tartóelemeik a közlekedési táblákkal megegyező anyagból és módon készülnek (pl. horganyozott acél lemez).

„Erdei-mezei” kivitelben javasolt min. 3 m hosszú, megfelelően kezelt, szintén henger keresztmetszetű faoszlopot használni (így különféle szögekbe könnyen beállíthatók a táblák). Ilyenkor a táblák hordozóanyaga is többnyire fa, melyre a tartalom műanyag- ill. fém dekorfóliázott lemez felerősítésével kerül fel.

Más kivitel is elképzelhető, a tartalmi és formai egység minél jobb megtartásával.

A táblák mérete:

- **Jármód tábla** (KRESZ / idegenforg.jelzőtábla): 450 x 450 mm
- **Helymegjelölő** (és útv.azonosító) tábla: 350x150 mm
- **Útírányjelző tábla: (pontos szerkesztési rajzok a mellékletben [Útírányjelző táblák])**
  - o Négysoros: 560 x 200 mm
  - o Háromsoros: 560 x 160 mm
  - o Két- és egysoros 560 x 120 mm
    - Korábbi szabványos méret: (meglévők átmatricázásához): 425x150 mm
- **Útírányjelző panel:** szélessége 600, magassága 40 + soronként 40 mm

Fa alaplemezre szerelt kivétel esetén a nagyobb fa alaptáblák ajánlott méretei:

- **Útírányjelző: (pontos szerkesztési rajzok a mellékletben [Útírányjelző táblák])**

felső, alsó és nyílheggyel átellenes oldalsó részen +20-20 mm az útírányjelző táblalemezhez képest, a fa nyílhegy csúcsa a táblalemez nyílhegyéhez képest 25 mm
- Minden más, téglalap alakú tábla esetén a táblalemez mérete + minden oldalon 20-20 mm többlet (azaz a táblalemez méretei +40-40 mm)

5. További, nem az útvonal irányát közvetlenül jelző táblák

5.1. Megközelíthetőséget és helyi létesítményeket jelző táblák

„Mi van itt a közelben? Hol találom a ...? Merre induljak a ... felé?”

a) Az adott területen, településen áthaladó vagy oda közlekedési eszközzel érkező turistát, induló vándort el kell igazítani az útvonal(ak) helybeli kiinduló- ill. csomópontjához: Az útvonalak gépjárművel is megközelíthető fontosabb **kiindulópontjait** („trailhead”, parkolási lehetőséggel), létesítményeit közúti jelzésekkel ill. idegenforgalmi jelzőtáblákkal, közt.információs táblákkal szükséges lehet kijelölni (ÚME: [ÚT 2-1.33], [ÚT 2-1.140]). Ez a közlekedési ill. közterületi táblák rendszerébe való integrációt jelenti elsősorban, mely történhet az útvonaljelző táblákhoz hasonló formában is. Hasonlóképpen lehet felhívni a figyelmet a közutat keresztező túraútvonalra. Fontos, hogy ezeken a táblákon az útjelzés feltüntetése helyett csupán a gyalogos jármódot és esetleg az út logóját szerepeltessük, mivel nem az útvonal mentén találhatók.

b) Valahová megérkezve, a helyben lévő és közeli létesítmények, vonzerők, szolgáltatások jelölése az eligazodáshoz kiemelt fontosságú lehet: A **túraútvonal közelében lévő létesítményekről és szolgáltatásokról céljelölő táblák** tájékoztathatnak (különösképpen azokról, amelyeket már útirányjelző táblákon korábban piktogrammal előre jeleztünk, pl. vasútállomás, kilátó, turistaház stb. amennyiben nem közvetlenül az út mentén van, vagy az adott irányból jövet távolabb található – pl. a településközpontból még tovább kell menni a vasútállomáshoz).

Ugyanígy, fel lehet hívni továbbá a figyelmet településen és közút mentén a közeli látnivalók és létesítmények **gyalogos megközelíthetőségére** a kijelölt turista útvonalak mentén.

Forma és kivitel általában:

Településeken sokszor a **helyben már meglévő** információs rendszer ezeket tartalmazza, így annak értelemszerű kiegészítésének igénye jöhet szóba (pl. turistajelzések beépítése). Közút mentén a közúti jelzőtáblák tájékoztató táblái és az idegenforgalmi jelzőtáblák a gépjárművel is megközelíthető létesítményeket általában jelölik, így azok külön táblázása nem szükséges. Ld.: [ÚT 2-1.33]. Ahol a turista útvonalhoz külön táblázás indokolt, ahhoz ld. **az egységes gyalogos turista táblarendszerhez illeszkedő táblaképeket és piktogramokat a Mellékletben.**

Terepen (pl. erdőben) és ott ahol nincs meglévő közterületi/idegenforgalmi táblarendszer, ott a gyalogosturista csomóponti táblák keretébe illeszthető céljelölő táblákat alkalmazhatunk, az alábbi módon:

- **Gyalogosturista céljelölő tábla:** A kétsoros útirányjelző tábla méretének és kivitelének megfelelően, dupla betű- és piktogram mérettel, egy sorban feltüntetve
  - a létesítmény/vonzerő piktogramját,
  - nevét,
  - távolságát a tábla helyétől m-ben,
  - valamint az oda vezető turistajelzést (ha van) a szokott módon.

A tábla alapszíne megegyezhet az útirányjelzőkével, de a helyi jellegre is utalhat (pl. gesztenyebarna, fehér, vagy a közterületi inf.táblák színkiosztása szerint).

Egyes esetekben lehet **átfedés az útirányjelző táblákkal**, erre a tervezéskor kiemelt figyelmet kell fordítani.

Egyszerű esetben, főként erdőterületen **betűsablonnal festett** egyszerű útirányjelzések is helyettesíthetik a céljelölő táblát (ld. **Turistaútjelzés-festési általános útmutató**).

Minden olyan létesítmény, vonzerő elérhetőségét jelölni kell, ami **piktogrammal elő volt jelezve** valamely útirányjelző táblán, amennyiben annak elérése nem kézenfekvő.

Ilyen táblával a túramozgalmi **pecsételőhely** is jelölhető, amennyiben nem közvetlenül az út mentén van vagy valamiért külön fel kell hívni rá a figyelmet; feltüntetve a táblán a túramozgalmi útvonal logóját/útpajzsát is.

5.2. Figyelemfelhívó jelzések Tájékoztatás és figyelmeztetés

„Mire kell figyelni? Mit szabad és mit nem?”

A turista útvonalak mentén az adott térségre, az útvonalra vonatkozó információk, ismeretek, figyelmeztetések és tiltások közlésére további táblák helyezhetők ki, melyek szűkebb értelemben nem részei az útvonal kijelölésének, azonban lényeges és szükséges tartozékai lehetnek a turista útvonalnak (pl. „jelzett útvonalokról letérni tilos” tábla). Ezek formátuma, kivitele térségenként és kezelőnként eltérhet, egységes javaslat a csomóponti táblarendszerrel harmonizált kivitel.

Az alkalmazandó táblaképeket és piktogramokat **ld. a mellékletben [Figyelemfelhívó jelzések].**

Az ideiglenes **lezárásokat, korlátozásokat, munkálatokat,** s a turistaút nyomvonalában történt **változásokat** minden esetben a terepen is figyelemfelhívó jelzésekkel kell jelölni, nemcsak a lezárás/változás közvetlen helyén, hanem **előre is** minden olyan kiinduló- és csomóponton, ahol a természetjáró látogató túranapjának tervezésében jelentősége lehet (pl. jelentősen hosszabb útvonalra számítson, megszűnt szakasz ami miatt bizonyos célpontok nem vagy csak nagy kerülővel érhetők el). A lezárt szakaszokhoz **alternatív útvonalat** kell javasolni, különösen akkor ha az valamely hosszabb vándorút része vagy fontos úthálózati kapcsolatot érint. (ld. még az útvonaljelző tábláknál az ideiglenes nyomvonalat jelölő táblák).

Egyszerűbb figyelemfelhívást, veszélyes vagy nehezebben követhető szakaszt a **felfestett ! jel** is közölhet. (ld. **Útjelzés-festési általános útmutató**).

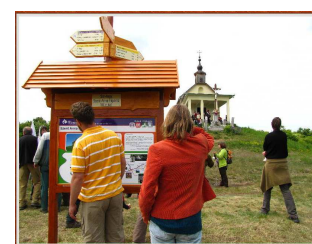
5.3. Információs táblák

„Hogyan néz ki a nagy egész? Hol vagyok azon belül? Mik az alapvető kapcsolódások, tudnivalók?”

Egyes kiemelt kiinduló- vagy csomópontokon, vonzerőknél és tanösvények mentén – többnyire áttekinthető térképes ill. képes-szöveges – ismertető táblák a térségről vagy az adott helyszínnel kapcsolatban.

„[...] ajánlatos kihelyezni olyan információs táblát, melyen a túra témáját, teljes vonalát és attrakcióit, az átlagosan szükséges időt, illetve az esetleges végigjárást nehezítő tényezőket (például lejtés szöge [szintprofil, a szerk.]) ismerheti meg a látogató.” (Puczkó-Rácz, 216.o.)

A térképes információs tábla elemei javasoltan: hely neve, út/hálózat neve, egységes logók és egyéb arculati elemek, térkép(ek), jelkulcs, általános információk több nyelven: a magyar és az idegen nyelvű javasoltan eltérő tartalmú-hangsúlyú szöveg, az idegen nyelvű szöveg fordítható több más nyelvre – javasolt angol, német, a szomszédos ország(ok) és a helyi nemzetiség(ek) nyelve, fotók. Az adott térséget érintő ajánlott túraútvonalakról ill. útszakaszokról szóló lista, a térképen azonosíthatóan (útvonal, útjelzés, nehézség, hossz+menetidő, látnivalók, esetleg szintábra is), valamint hasonlóan a fontosabb látnivalókról, vonzerőkről.

A térkép a helytől, tájékoztatási igénytől függően lehet: nagyobb térség vagy hosszútávú útvonal vázlatos áttekintője, kisebb térség részletes turistatérképe, település/településrész utcaszintű térképe. Mindegyik egységes jelöléssel kell tartalmazza a turisztikai útvonalakat és az adott térképtípus szempontjából releváns látnivalókat, szolgáltatásokat, létesítményeket.

Kivitel: általában fa alapú, két tartóoszloppal, „háztető”-vel; de van ahol fém alapú kivített alkalmaznak.

Méret: többféle lehet, a tervezett séma szerint. Egy javasolt méret: 1200 x 800 mm.

A térképes információs tábla helyén mindig alkalmazzunk **útirányjelző táblákat is** (ld. csomóponti táblarendszer, a helymegjelölő táblát az info tábla helyettesíti).

Az info táblák **poszter formájában** partnerszolgáltatóknál, beltéren (pl. szálloda hallja) is kihelyezhetők, valamint alkalmazhatók brosúra formájában is; javasoltan kiegészítve a főbb útvonalak és látnivalók rövid ismertetésével.

B. TERVEZÉS ÉS ALKALMAZÁS

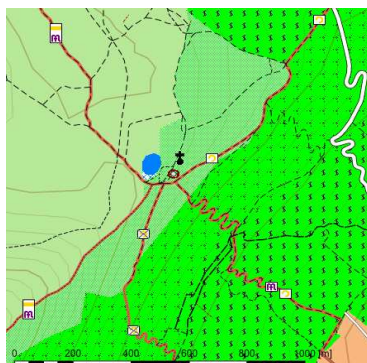
6. A táblarendszer tervezése és alkalmazása

6.1. A tervezés és kivitelezés menete

A tervezés és kivitelezés menetét alapvetően az útirányjelzőkre mutatjuk be, de **a többi táblatípussal együttesen értendő**. A jelzésfestést a táblákkal összhangban kell végezni. Amennyiben a táblák és útjelző oszlopok teljeskörű tervezését és kihelyezését a **jelzésfestés** megelőzi, úgy a jelzésfestésre **utómunka** tervezendő a tapasztalatok szerinti szükséges apróbb finomítások, egyértelműsítések és változások megvalósítására.

Táblarendszer terv: Az útirányjelző táblákat rendszerként kell kezelni. Először a táblával ellátandó **csomópontok körét** kell meghatározni az adott térségben. Ezt térképen bejelölhetően, GPS koordinátákkal ellátva (track fájl) és táblázatos formában is el kell készíteni. A táblák tartalmát, rendszerét **útadatbázis** alapján érdemes megtervezni (pl. táv, kalauzidő egységes számítása és kerekítése, célpontok és piktogramok konzisztens feltüntetése).

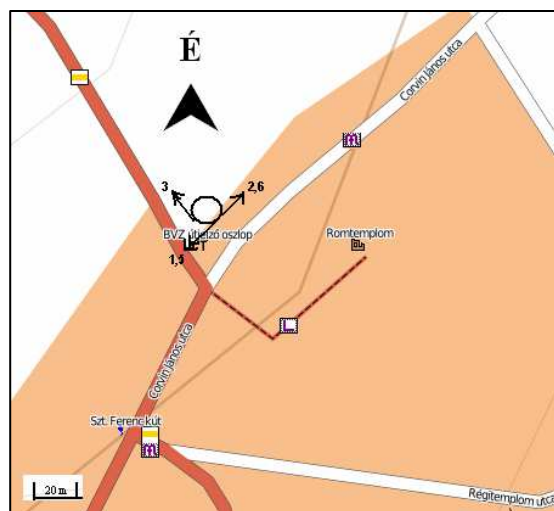
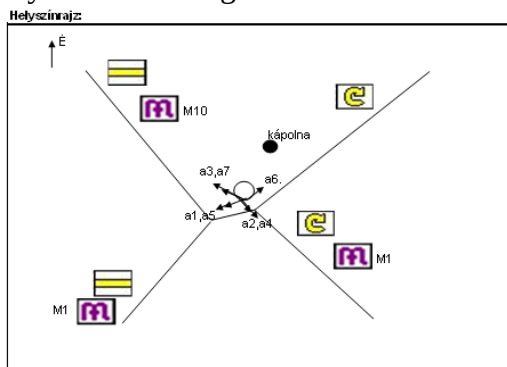

Tartalmi tervezés I.: Az egyes táblahelyeken vezető útvonalak és útirányok, valamint jelző kitérők alapján meghatározandó, hogy milyen és hány db tábla kerül fel az oszlopra és milyen útirányokat fog jelölni. A táblákat be kell számozni és az erre a célra rendszeresített táblatervező adatlapon (ld. **függelék**) feltüntetni. Nagy számú tábla esetén már eleve két oszloppal kell számolnunk egy helyszínen és két adatlapot vegyünk fel. A kiírandó célpontokat és a számított táv-idő adatokat ki kell dolgozni a fenti rendszer szerint.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
15													
16													
17													
18													
19													
20													
21													
22													
23													
24													
25													
26													
27													
28													
29													
30													

Helyszíni egyeztetés és tervezés: A táblák tervezése mindig **terepi bejárással** és egyeztetéssel történjen, melynek során az erre az előző lépésben elkészült adatlapon kell feltüntetni ill. aktualizálni a csomópont vázlatát vagy helyszínrajzát, a tervezett táblák oszlopának pontos helyét (a kereszteződésnek melyik sarka) és rajta az egyes táblák irányát. Pusztán térkép alapján ui. nem lehet megállapítani, hogy az adott helyen milyen beláthatósági viszonyok, és milyen kihelyezési lehetőség van.

A legyártandó és majdan felszerelt táblák szemből való láthatóságához ez alapján lehet megállapítani, hogy melyiket tervezzük majd jobbos és melyiket balos irányúnak. Ez segíti a kihelyezést és az

engedélyeztetést is, melyhez pontosabb helyszínrajzot kérhet a terület-, közútkezelő vagy önkormányzat.

Tartalmi tervezés II. – A helyszíni bejárás tapasztalatai, az elkészült helyszínrajzok alapján a terveket aktualizálni kell (pl. egyes táblák bal-jobb irányát meg kell fordítani, ha a táblaoszlop az eredetileg elképzelt helyhez képest máshová kell kerülnön) ill. a hiányzó táv-idő adatokat ki kell számolni és be kell írni (térinformatikai adatbázis alapján), a célpontokhoz a piktogramokat, és minden olyan hiányzó információt, grafikai elemet meg kell adni, ami a táblák tervezéséhez szükséges.

Megrendelés és grafikai tervezés intézése – A kész táblaterveket a kivitelezőnél meg kell rendelni, aki a táblák pontos látványtervét a tartalmi tervek alapján elkészíti (ld. 2. függelék).

Lektorálás – A grafikai tervet minden esetben a tartalmi tervezővel lektoráltatni kell. A lektorálás-javítás egyes esetekben többkörös folyamat is lehet.

Gyártás – A kivitelező legyártja a táblákat és a szerelvényeket, erdei-mezei kivitel esetén a farészek (oszlop, alaptáblák) külön is gyárthatók a fém/műanyag táblalemezekről.

Kihelyezés és annak szakmai vezetése: a kihelyezésnél, összeszerelésnél ügyelni kell arra, hogy minden tábla a tervezett helyére kerüljön és megfelelő irányba mutasson.

Utómunka: a szükséges javítások, korrekciók elvégzése.

Nagyobb térség, több szereplő esetén szükséges a folyamat **koordinálása** és a munkában részt vevők **szakmai oktatása, eligazítása**.

6.2. Útirányjelzők tervezési szabályai

a) Általános szabályok és összefoglalás dióhéjban

A nyíl alakú útirányjelző táblák egységes, konzisztens tartalma biztosítja a folyamatos tájékozódást egy térségben vagy hosszabb útvonal mentén (III/b,d ábrák): „Az iránymutató ill. útirányjelző táblákon az útvonal mentén elérhető egy vagy több célpontot kell feltüntetni és távolságukat km-ben [...] vagy órában. **Ha egy célpontot egy táblán feltüntettünk, akkor azt annak eléréséig minden további táblán szerepeltetni kell.**” [Eur04] Az útirányjelző táblák tartalmazhatnak külön sorban útvonal- vagy úthálózat-azonosító elemeket (pl. „útvonal banner” névvel, logóval, főiránnyal) is; valamint általában az útirányjelző tábla iránymutató részén (nyíl alakú végén) kell feltüntetni az útvonal (ill. leágazás) jelzését, ha van.

Egy csomópontban **minden útvonalat** (turistaút, zarándokút, tanösvény, zöldút stb) ill. lehetséges irányt lehetőleg közös tartóoszlopon, külön-külön útirányjelző táblával jelölni kell. Minden tábla (szögben állva) a neki megfelelő út indulásának/folytatásának irányába mutasson. Egy irányba több tábla is mutathat.

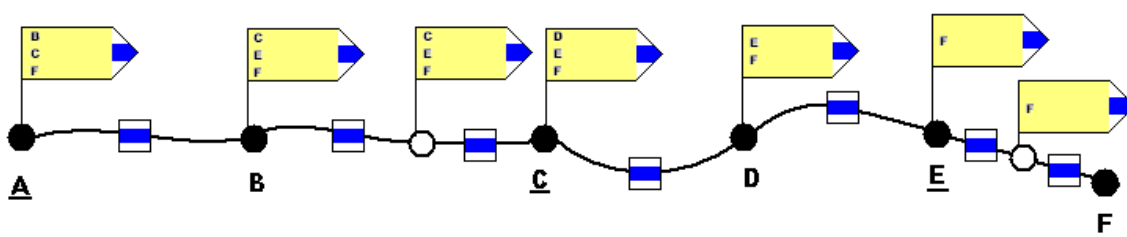
Az **útirányjelző táblákon** rövidebb utaknál egy vagy több közelebbi célpontot ill. a következő települést és az út végpontját tüntessük fel. A **feltüntetendő úticélok** egy

hosszabb út esetén annak különféle szintű szakaszolása határozza meg (pl. napi ajánlott szakaszhatár; település ill. „civilizációs” pont; helyi tematikus ill. turisztikai célpont, tájérték). Az út mentén a tábla irányában elindulva elérhető célpontokat egymás alatt, a közelebbitől **a távolabbi felé haladva** kell feltüntetni. A célpont mellett feltüntethetők annak jellegére, az ott lévő vonzerőkre vagy szolgáltatásokra utaló **piktogramok** is (ld. **melléklet**). Ha egy táblán egy későbbi leágazást, szétválást akarunk előre jelezni, akkor az **útirányok elválasztását** egy vízszintes vonallal jelöljük [SigW08] és lehetőség szerint utalhatunk a későbbi jelzésváltásra (sorrendben a követendő jelzés(ek)re) is. Apró betűvel **extra járhatósági tudnivaló**, a kihelyezés éve vagy más **kiegészítő/technikai információ** is feltüntethető; utalás a kihelyező vagy támogató szervezetre, akár külön táblán.

b) A célpontok feltüntetésére, kiválasztására vonatkozó szabályok

Egy útirányjelző táblán *legfeljebb 3 célpont* sorolható fel, az útvonal mentén egymástól távolodó irányban. Az első előtt a fejlécben szerepelhet az adott útvonal nevét és esetleg számát, logóját, s távoli végpontját tartalmazó *útvonal-banner* is.

A feltüntetendő célpontokat egy-egy útvonalra ill. tájegységre vagy térségre vonatkozóan rendszerszerűen kell megtervezni. Az európai irányelvek szerint a rendszer tervezésének *alapelve a koherencia*, miszerint ha egy célpontot valahol kiírtunk, akkor azt az azt követő valamennyi táblán szerepeltetni kell egészen a célpont eléréséig (**v.ö. a függelékbeli mintapéldával is**).

Hosszútávú útvonal esetén célszerű a célpontok rendszerét központilag megtervezni: mindenütt az első helyen egy közeli célpontot javasolt feltüntetni (pl. következő település vagy helyben kiemelt turisztikai célpont), a második helyen egy fél-egynapi járóföldre lévő főbb helyet (a következő ajánlott napi szállást vagy ennél fontosabb helyet), harmadik helyen pedig a következő ajánlott napi szakaszhatárt vagy - ha az a második helyen volt - még jelentősebb szakaszhatárt (nagyobb várost vagy célpontot, a Mária útnál pl. kiemelt kegyhelyet). E módszerrel *tagoljuk az útvonalat* és orientáljuk úgy a hosszútávú vándort, mint a rövidtávú kirándulót, turistát (v.ö. függelék, a Fenyvesi Kéktúra tábláin szerepeltetett célpontok rendszere).

Egybeeséskor (pl. ha a következő fő szakaszhatárig már nincs jelölendő közeli célpont) – kellő körültekintéssel – további célpont vehető fel úgy, hogy a koherencia fenti alapelvét és az útvonal tagolását a teljes táblarendszer (az útvonal mentén távolabb lévő vagy később kihelyezendő táblák is) meg tudja tartani.

c) Útjelzések feltüntetése és útirányjelzési kombinációk

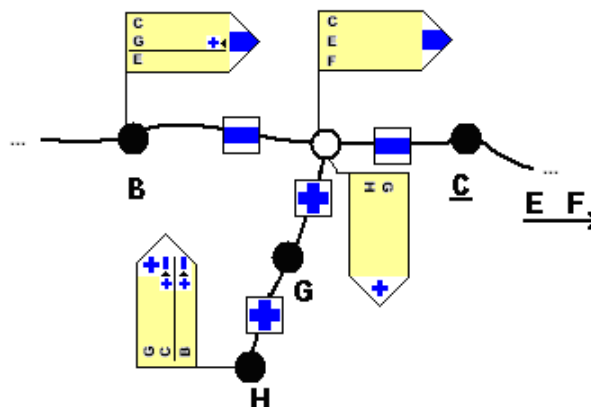
Egy útirányjelző tábla általában egy útvonalra ill. annak egy útirányára vonatkozik. Ritka esetben és megfelelő módon szabad két útvonal vagy útirány tábláját összevonni.²

Szükség esetén jelölhető egy-egy tábla útvonalán kívül eső, arról való későbbi letéréssel elérhető fontos célpont is. Ezáltal a magyarországi útjelzés-rendszer lényegét, lehetőségeit jobban ki tudjuk használni a táblázáskor, ötvözve az útvonal alapú és a csomópont alapú útbaigazító rendszerek előnyeit.

Bár a jelzésrendszerünk alapvetően inkább útvonal alapú (s egy útvonalat többnyire egy adott útjelzéssel azonosítunk), a táblázás tervezésekor célszerű a hálózatosságot is előtérbe helyezni. Azaz, nemcsak arra kell gondolni, hogy hova vezet az adott jelzés, hanem hogy hova lehet eljutni az adott irányba elindulva. Pl. a – többnyire kereszt vagy alakos leágazó jelzéssel ellátott – kitérőket, be- ill. átkötő szakaszokat a fő (általában sávjelzésű) útvonalak tartozékaként célszerű tekinteni. Érdemes azt is megfontolni, hogy mik egy-egy térségben a fontosabb, „keresettebb” célpontok, s ezek irányát feltüntetni olyan helyektől (pl. fontosabb kiindulópontoktól) is, ahonnan azok csak jelzésváltással érhetők el. A koherencia elve persze ekkor is érvényesüljön, azaz a táblák „hézagmentesen” végigvezessenek az egyszer valahol már kiírt célpontig.

Mindez a gyakorlatban többnyire az alábbi eseteket jelenti:

- ▶ Ha egy fontosabb célpont egy fő (pl. sávjelzésű) útvonalról rövid kitérővel (pl. háromszög, négyzet, stb. jelzésen) érhető el, akkor e célpontot nemcsak a kitérőnél, hanem a fő útvonal tábláin már a kitérő előtt érdemes előre jelezni (javasoltan a jelzésváltás feltüntetésével) – ha van elég hely, azaz pl. ha a kitérőig már nincs több nála fontosabb célpont a fő útvonalon. Ez összhangban van az útjelzés-rendszerünk alapvető szemléletével, miszerint a leágazó jelzésű útszakasz a fő útvonalnak a tartozéka, útváltozata; s így a kitérő végpontja valójában a fő útvonalhoz tartozó célpontnak tekinthető. Ha e kitérő egy sokak által felkeresett, fontos célponthoz vezet, akkor a táblázás ezáltal jelentősen informatívabbá válik, nem „fedi el” a szóban forgó fontos úticélt az, hogy nem esik közvetlenül a fő útvonalra (v.ö. **függelék**, 7. útpont első táblája).
- ▶ Ha egy átkötő (többnyire kereszt) jelzésű útvonal/szakasz egy nem nevesített, vagy kevésbé jelentős elágazásban ér véget (pl. az erdő közepén becsatlakozik egy sávjelzésbe, mely tovább vezet a következő településig), akkor az átkötő útvonal tábláján javasolt feltüntetni a végpont (becsatlakozás) után elérhető jelentősebb célpont(ka)t (itt: e következő települést). Ezáltal lényegesen informatívabb a táblázás, tükrözi az átkötő útvonal célját, hogy a szóban forgó távolabbi, fontos

² Ha két útvonal a táblától kezdve végig ill. a táblával jelölt teljes szakaszon együtt halad (azaz *fonódik*), akkor – mivel a táblák az útjelzést leszámítva tartalmilag megegyeznének – a két tábla összevonható és az útjelzéseket javasoltan közös fehér alapba egymás alá is feltüntethetjük a tábla útirányjelző (nyílhegy) részében (v.ö. függelék, 2. útpont harmadik táblája).

Ha két útvonal nagyrészt megegyezik, de egy bizonyos ponttól kezdve eltér, akkor a közös pont(ka)t követően először az egyik útirányban elérhető célpont(ka)t tüntetjük fel, majd *vízszintes elválasztó vonalat* húzunk és ezután a másik útirány célpontjá(jai)t. Ez csak különleges esetekben alkalmazzuk, amikor a két összevont útvonal szorosabban kapcsolódik egymáshoz - pl. az egyik egy fő út és a másik annak egy kitérőjének felel meg (v.ö. függelék, 7. útpont első táblája) vagy az útvonal véget ér és többféle továbbvezető irányt akarunk feltüntetni (v.ö. függelék, 4. útpont első táblája vagy a 6. útpont egyes táblái). Két különböző fő útvonal tábláját pl. ilyen módon nem vonjuk össze (v.ö. függelék, 1. útpont táblái).

célpont ebből az irányból, ennek az átkötő útvonalnak a használatával elérhető (v.ö. **függelék**, 3. és 5. útpontok K+ jelzésű táblái).

- Valamely fő útvonalból *leágazó útvonal/szakasz végpontjában* (pl. egy négyzet jelzésen elérhető lakott hely, vagy háromszög jelzésen elérhető kilátó) kihelyezendő „visszafelé irányú” tábla esetén javasolt, ha nem pusztán a leágazás kezdőpontját (a leágazási pontot) nevezzük meg rajta úticélként - mely lehet hogy aránylag jelentéktelen pont -, hanem feltüntetjük a fő útvonal(ak) mentén továbbhaladással elérhető fontosabb célpont(ka)t. Ezáltal azok számára adunk fontos útbaigazítást, akik a leágazás végpontjából akarnak elindulni vagy tovább indulni, hogy hova juthatnak el (pl. fontos turisztikai célpont amit sokan keresnek vagy következő település a fő útba való becsatlakozás után). Ez analóg az előző ponttal (v.ö. **függelék**, 4. és 6. útpont táblái).
- Bármely olyan egyéb esetben, ahol a jelzeshálózat nyomvonalsszervezése miatt egy-egy, az adott térségben várhatóan „keresett” *célpont csak jelzésváltással érhető el*, célszerű azt feltüntetni, a jelzésváltási – és más közbülső – pontokban megismételve a helyes irányt.

A fenti esetekben a jelzésváltást, valamint a kitérőt speciális módon kell feltüntetni, különösen akkor, ha a kitérő hosszabb.³ Az így előjelzett későbbi letérésnél kötelező a leágazást útirányjelzéssel jelölni és kiemelten karbantartani.

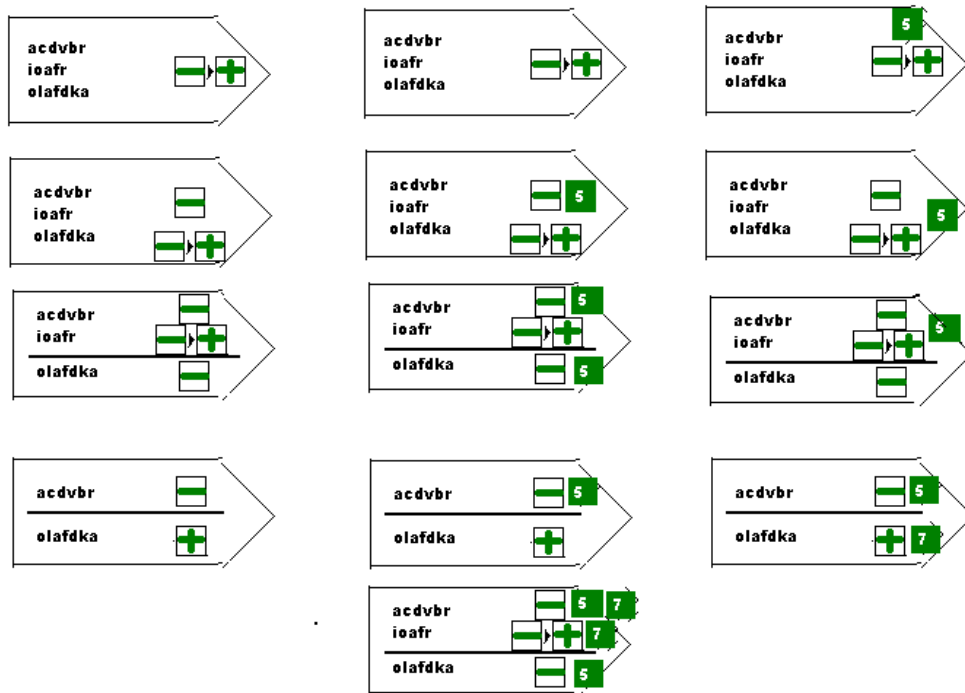
---

³ Ha a tábla által jelölt útvonalon kívül lévő, egy későbbi elágazásból *kitérővel* elérhető célpontra akarjuk előre felhívni a figyelmet, akkor azt a táblán a felsorolásban a letérés helye vagy – annak fel nem tüntetése esetén – a letérés előtti célpont után szúrjuk be, ún. *utaló sorral* (vékonyabb ill. dőlt betűvel és zárójelbe téve, javasoltan behúzással), majd vízszintes *elválasztó vonalat* húzunk és utána soroljuk fel az eredeti útvonalnak a szétválás utáni célpontjait/-jait (v.ö. **függelék**, 7. útpont első táblája). Ezt persze csak akkor tehetjük meg, ha a felsorolandó célpontok eléérnek egy táblán. Szükség esetén, a célpontok száma miatt egy útirányba egyszerre több tábla is mutathat ugyanazzal az útjelzéssel (v.ö. **függelék**, 4. útpont második és harmadik táblája). Ha a kitérő nem hosszú (max. 0,5km) és az útvonal színével megegyező leágazó útjelzés vezet hozzá, akkor fel lehet úgy is tüntetni, mintha az útvonalon lenne, különösen akkor, ha a leágazás még távoli. Ha a tábla által jelölt útvonal egy kevésbé fontos helyen ér véget és *becsatlakozik* egy másik útvonalba, akkor a táblán szerepeltethető(k) a becsatlakozással elérhető további, fontosabb célpont(ok) is hasonló módon (v.ö. **függelék**, 3. útpont harmadik és negyedik táblája, az 5. útpont K+-es táblái, valamint a 4. és 6. útpontok táblái).

A jelzésváltással elérhető célpontoknál ajánlott, de nem kötelező előre jelezni, hogy pontosan hol milyen jelzésre kell áttérni (elég a leágazás helyén és esetleg ahhoz közeledve előjelezni). Ha a *jelzésváltást* előre akarjuk jelezni (pl. kitérőre utaló sornál), akkor a célpont neve előtt szerepeltethetjük a tábla helyétől az adott célpontig elvezető útjelzések piktogramjait sorrendben, egymástól kötőjellel elválasztva. Ha egy tábla többféle jelzésváltást jelez (elágazásokat vagy olyan útvonalat, amely nem egy jelzést követ), akkor utaló sorok helyett úgy is megszerkeszthető, hogy a nyílhegy részben nem tüntetünk fel útjelzést, hanem minden célpont előtt felsoroljuk a fent említett módon az odáig vezető jelzéseket (v.ö. a **függelék**, 5., 6. és 7. útpont egyes táblaváltozatai). Ilyenkor is azonban vízszintes elválasztó vonalat kell húzni, ha a soron következő célpont az előzőhöz képest elágazáson, azaz másik útvonalon van. Az áttekinthetőség kedvéért ilyenkor is alkalmazható utaló sor.

A lehetséges kombinációs példákat mutatja vázlatosan az alábbi ábra, melyen nevesített útvonalak (számozott útpajzsként) is szerepelnek, melyek nem mindig egy jelzésen vezetnek végig:

Útjelzés feltüntetése nélküli útirányjelző táblán szerepeltethetők a tábla helyétől egyértelmű (egyenes) úton elérhető, általában közeli „kitérő” célpontok vagy egyértelmű úton (pl. országút) vezető útvonal-alternatívák (v.ö. **függelék**, 1. útpont harmadik táblája). Ha az út nem egyértelmű, akkor külön útjelzéssel vagy szükség szerint további táblákkal kell jelölni a továbbhaladás irányát.

d) Egyszerűsített és összevont útirányjelzések

Olyan kirándulóhelyen ill. térségben, ahol sűrűn követik egymást a turistaút-csomópontok és az útirányjelzővel megjelölendő további fontos állomások, s számos útvonal csatlakozik, fonódik egymással, a teljes útirányjelző táblázás sok táblát és emiatt nehezebb áttekintést eredményezne. Ilyen esetekben az alábbi lehetőségekkel élhetünk:

Fonódást jelölő útirányjelző tábla: ahonnan több útvonal indul ki és valamely, útirányjelző táblákon is feltüntetendő célpontig közös a nyomvonaluk, ezt a célpontot vagy célpontokat egy olyan közös útirányjelző táblára „kivehetjük”, amely a több útvonalnak közös táblája lesz. Az útvonalak „saját” külön útirányjelzőin azt a célpontot már nem kell külön-külön feltüntetni mindenütt.

Pl.: Máriaremetén a Szentkút utáni elágazástól 4 különböző jelzésű útvonal is a Hűvösvölgyi Nagy-rét felé vezet, azonos nyomvonalon. Ahelyett, hogy a Nagy-rétet mind a négy útvonal tábláján külön feltüntetnénk azonos adatokkal, egy különálló, csak a Nagy-rétre mutató táblát készíthetünk, melyen mind a 4 jelzést feltüntetjük és a Nagy-rét célpontot már nem tüntetjük fel a többi táblán [kiemelten figyelni kell arra ilyenkor, hogy ezt a későbbi útirányjelzőknél is megismételjük a Nagy-rétig].

pihenőidők nélkül) és *elhagyandó 10 óra felett*, valamint ha a célpont eléréséhez jármű (pl. komp/átkelőhajó) igénybevétele is szükséges.

A számításhoz országosan egységes módszer alkalmazandó, a Természetjárók Térinformatikai rendszerébe beépítve. Hasonló módszer pl. a Schweizer Wanderwege **Marschzeit diagramja** szerinti [SW-08], mely a lejtő meredekségét is figyelembe veszi.

f) Egyéb megfontolások

Az útvonalakra, jelölt útszakaszokra vonatkozó **megjegyzések, figyelmeztetések** (pl. járhatósági korlátozások, veszélyek) elhelyezhetők kisebb betűmérettel az útirányjelző táblákon külön sorban vagy kiegészítő figyelemfelhívó táblán, akár piktogram segítségével is.

A táblára vonatkozó **technikai információk** kis betűvel a láblécben szerepelnek, az azonosíthatóság, a tervezés, kihelyezés és karbantartás megkönnyítése érdekében.

Az előírt elrendezésektől, pontos méretektől indokolt esetben – a táblarendszer egységét meg nem bontva – el lehet térni.

6.3. Táblák és útjelző oszlopok kihelyezése

Egy csomóponti táblaoszlopon szerepeljen az összes ott áthaladó, kiinduló útvonal ill. útirány (ha elfér). A táblák kihelyezéséhez engedélyt kell kérni a területgazdától, - tulajdonostól. Az illetékes *közütkézelői, önkormányzati* (pl. közlekedési ügyosztály), *erdőgazdasági*, valamint védett természeti területen *nemzeti park igazgatósági* hozzájárulással helyezhetők ki.

Az útirányjelző táblák *úgy szerelendők fel az oszlopra*, hogy minden tábla nyílhegye minél pontosabban a neki megfelelő továbbhaladás irányába mutasson, emiatt többnyire különféle szögben állnak. A tervezéskor külön figyelmet kell fordítani arra, hogy mely útvonal mely útirányához kell balos (balra mutató nyílhegygel) és melyhez jobbos (jobbra mutató) tábla annak érdekében, hogy az útvonalon ill. csomópontban állva a táblák szemből és ne háttal látsszanak. A tábla pontos helyét és ezen irányokat **helyszíni bejárással** kell megállapítani és erre szolgáló – helyszínrajzot is tartalmazó – űrlapon megtervezni (ld. **függelék, csomóponti tábla tervezési űrlap**).

A láthatósági viszonyokat figyelembe véve pedig szükséges lehet bármelyik táblát megkettőzni, azaz az oszlopon két oldalról is láthatóvá tenni, egymásnak háttal felszerelve; beleértve akár az útvonaljelző és/vagy a helynévtáblát is. Útirányjelző tábla megkettőzésekor ugyanazt a tartalmat kell balos és jobbos kivitelben egyaránt elkészíteni.

A kihelyezés **technikai szempontjait** ld. az Anyagok és kivitel általában c. fejezetben.

6.4. A táblák állapotfelmérése, karbantartása

A turista útvonalak jelzésrendszerének **általános karbantartásról ld. a Turista úthálózat és jelzésrendszer, valamint a Turistaútjelzés-festési általános útmutató c. útmutatókat**. A jelzésfestés és az út állapotának ellenőrzésekor a táblákra is ki kell terjedjen a figyelem; a táblák és útjelző oszlopok általában sérülékenyebbek. A jelzések és az útvonal állapotának felmérésére vonatkozó pontokat a felmérő űrlap is tartalmaz (**ld. Útjelzések terepi értékelése c. útmutató**).

A megrongálódott vagy hiányzó táblák pótlása-javítása mellett a **változásokat**, is folyamatosan át kell vezetni, az időközben felfedezett **hibákat** javítani. Kisebb mértékű ill. ideiglenes változásokat a táblákon **javító matricákkal** is át lehet vezetni. Előfordulhat, hogy egy változás távolabbi táblákat is érint.

A táblarendszer logikai tartalmát (hol milyen útirányjelzés – melyik útvonal mentén milyen célpont – van kiírva) az **útdatbázisban** tárolni érdemes és szükség szerint újraszámolni, listázni mely útirányjelzéseket (táblákat) érint egy-egy változás a nyomvonalakban.

Irodalomjegyzék

Az MTSZ módszertani füzetek sorozatból

- Turista úthálózat és jelzésrendszer
- Turistaútjelzés-festési általános útmutató
- Turista útjelzések terepi értékelése

Továbbiak:

- [UME-98] ÚT 2-1.140: 1998 Útügyi Műszaki Előírás: Közterületi információs táblák megtervezése, alkalmazása és elhelyezése
- [UME-2.133] ÚT 2-1.33. Útügyi Műszaki Előírás: Közúti jelzőtáblák – Idegenforgalmi jelzőtáblák és alkalmazásuk
- [MSZ-88] MSZ-20587/2-1988, Gyalogos út- és irányjelzések. Magyar Szabvány
- [Molnár-BMP-13] Molnár András József: Turisztikai tájékoztatási rendszer, Bejárható Magyarország Program tanulmánykötete, 2013.
- [Puczkó-Rácz-11] Puczkó László-Rácz Tamara: Az attrakciótól az élményig – A látogatómenedzsment módszerei; Akadémiai Kiadó, 2.kiadás, 2011.
- [EWV-Markreg04] General Principles of marking and signing footpaths, EWV, 2004.
- [SW-08] Signalisation Wanderwege – részletes svájci turistaút-jelzési kézikönyv, Bundesamt für Strassen ASTRA
- [Molnar-tabla] Gyalogosturista csomóponti tábla:
http://www.turistajelzes.hu/doc/csomoponti_tabla.pdf
(jelen útmutató részleges korábbi változata)

A. Csomóponti tábla tervező űrlap

Helyszín: _____ (megnevezés/leírás, település, útpont-azonosító)
 _____ (+esetleg hrsz, területgazda)
 GPS koord.: _____ (opcionálisan +hivatkozás track file pontra)

helyszín megnev.

magasság tszf.

Sorsz.	Jelzés	Cél megnev.	Pikto	Táv	Idő
1.					
3.					
5.					
7.					

Kieg. tájékoztató-figyelmeztető táblá(k):

Magyarázat, útmutatás:

- * a csomópont vázlata, útfajták szerinti vonaltípusokkal
- * jelzett útvonalak irányai betűvel/szimbólummal
- * táblaoszlop helye karikával (aránylag nagyobb méretben,
- * táblák orientációja az oszlopon nyilakkal, sorszámmal
- * egyéb tereptárgyak térképpel szemléltetés szükség szerint
- * északi irány jelölése (nyíl + É betű)

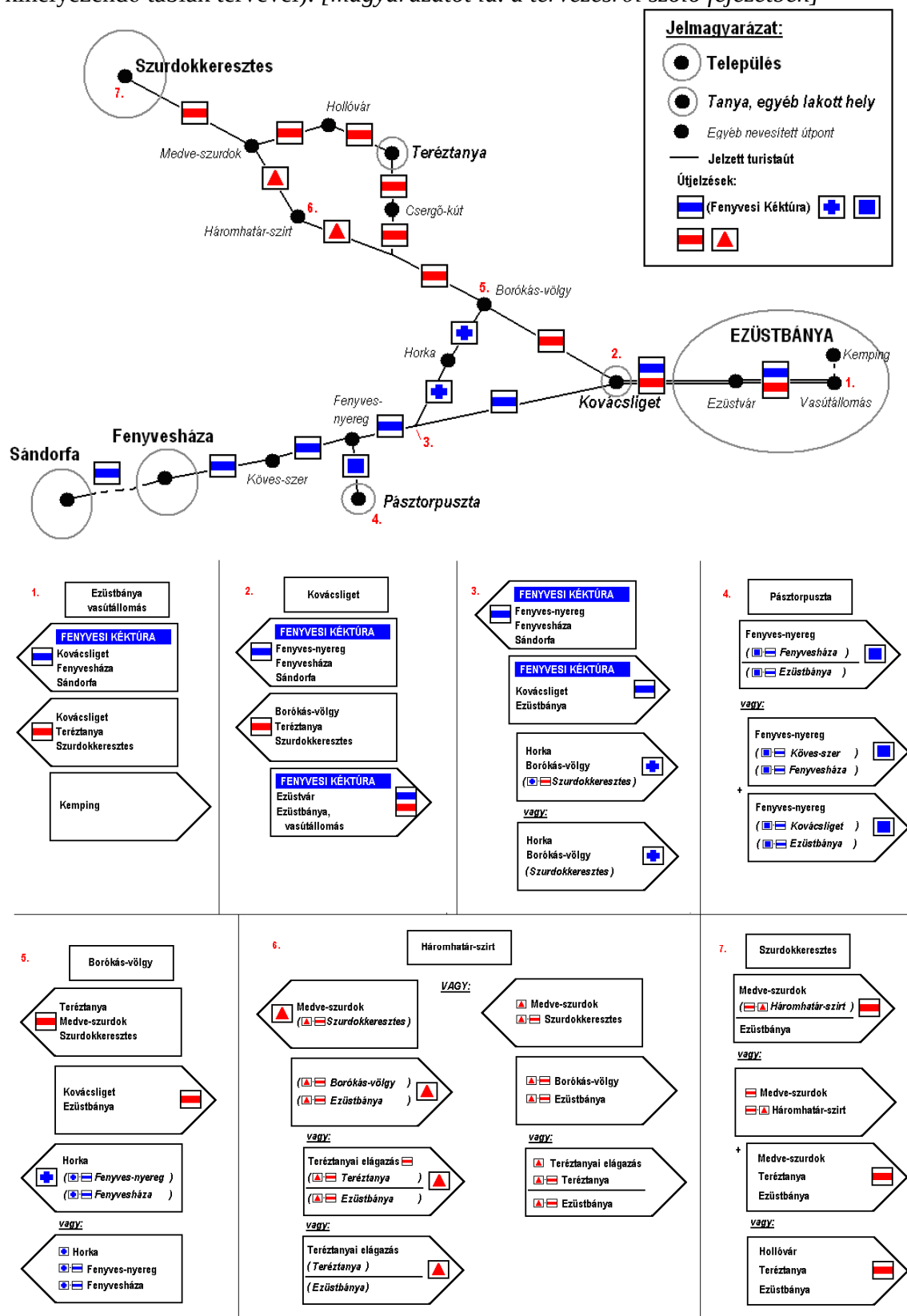
Készítette (+elérhetőség):

Dátum:

Megjegyzések:

B. Útirányjelző tábla tervezési mintapélda

A feltüntetendő célpontok rendszerszerű megtervezésének szemléltetésére tekintsük az alábbi hálózatot és a pirossal számozott (1-7.) pontokba tervezett táblák lehetséges elrendezéseit (ez értelemszerűen kiegészíthető a táv-ido adatokkal és a többi pontba kihelyezendő táblák tervével): [magyarázatot ld. a tervezésről szóló fejezetben]

MELLÉKLET
Táblaképek, grafikák, piktogramok

Külön kerül kiadásra.

**MAGYAR TERMÉSZETJÁRÓ
SZÖVETSÉG**

MTSZ Szakmai anyagok
2014